

VOORSTEL AAN HET COLLEGE VAN DE GEMEENTE ROERMOND

Onderwerp: Slim Energienet Roermond

Zaaknummer: 66490-2023

Datum: 30 oktober 2023

Voorstel

1. Kennis te nemen van de besluiten van de Stuurgroep Slim Energienet Roermond van 30 oktober 2023.
2. De gemeenteraad te informeren over de besluiten van de Stuurgroep Slim Energienet Roermond van 30 oktober 2023 conform bijgevoegde concept raadsinformatiebrief.

Inleiding

Met de ondertekening in november 2017 van een Letter of Intent startte het project Slim energienet Roermond (verder SER). Ondertekenaars waren naast de gemeente en de provincie onder ander Smurfit Kappa Roermond papier, Enpuls, Wonen Zuid en Jazz City BV. Insteek was een collectief warmtenet (centrale ontwikkelstrategie) met als doel om actief bij te dragen aan de klimaatdoelen via realisatie van het SER. Met de ondertekening in 2019 van de Ontwikkelovereenkomst (met 2 jaar verlengd in maart 2021) startte de ontwikkelfase met als doel om te komen van ontwikkeling tot realisatie.

Sinds 2019 is er veel werk verricht om het project SER te laten slagen, zoals via uitvoering van technisch onderzoek, het verbinden van de ketenpartners aan het project én onderzoek naar de financiële haalbaarheid voor alle (toekomstige) belanghebbenden.

Uiteindelijk blijkt in de loop van 2022 het originele project SER (het collectieve warmtenet) om diverse redenen niet haalbaar en is vervolgens onderzocht of een alternatieve decentrale ontwikkelstrategie tot de mogelijkheden behoort. Daartoe is in februari 2023 een projectleider aangetrokken met de opdracht om het project SER, indien mogelijk, naar een nieuwe fase te brengen. Dat onderzoek en opdracht hebben evenmin geleid tot een positief resultaat. Daarom heeft de Stuurgroep SER op 30 oktober 2023 besloten het project SER te beëindigen en heeft de projectleider zijn werkzaamheden beëindigd.

Argumenten

1.1 Een langjarige projectmatige samenwerking beëindigen vergt inzicht, moed en daadkracht. Algemeen

Op 30 oktober 2023 heeft de Stuurgroep SER (gemeente, Enpuls, Equans en de provincie) unaniem besloten om in te stemmen met de beëindiging van het project SER, de Stuurgroep op te heffen en in te stemmen met de onderlinge verdeling van de resterende, door partijen ingebrachte, eigen middelen. Dit besluit is genomen omdat realisatie van het SER als een collectief warmtenet, met benutting van de restwarmte van Smurfit Kappa Roermond Papier, voor de verwarming van woningen en kantoren én de

alternatieve decentrale strategie, nu bij de klant warmte genereren via een warmtepomp en toekomstig realisatie van het collectieve net, niet haalbaar blijken.

Centrale ontwikkelstrategie (collectief warmtenet)

Vanaf de start van het project SER was het uitgangspunt het realiseren van een collectief warmtenet. Tijdens het ontwikkelproces werd steeds duidelijker dat het uitgangspunt en daarmee de realisatie van het warmtenet tegen behoorlijke barrières aanliep. De belangrijkste daarvan waren.

- Het door strategische keuzes, aan de klantzijde, wegvallen van in de startfase van het project geïnteresseerde afnemers.
- Het niet kunnen vinden en verbinden van voldoende (gelijktijdige) afnemers en het achterblijven van concreet commitment tot afname van warmte in de loop van het project.
- Het ontbreken van leveringszekerheid van restwarmte voor de lange termijn vanuit de bron.
- Het niet kunnen mitigeren van de (financiële) risico's op de overcapaciteit van de noodzakelijke backbone (om de volledige capaciteit van de bron te kunnen benutten), het zogenaamde volloopprijsrisico, in het aan te leggen netwerk (~ 70% niet gealloceerde investeringen in uitkoppelpunt en hoofdtransportnet).
- Het niet kunnen opstellen van een positieve financiële businesscase en dito klantaanbod.
- De Covid-periode waardoor communicatie en contacten met de omgeving ernstig belemmerd werden.

Decentrale ontwikkelstrategie (blok of individuele warmtepompen)

Aangezien de ontwikkeling van het collectieve net, gezien de hiervoor genoemde factoren, steeds minder realistisch werd hebben partners een alternatieve strategie onderzocht, de decentrale ontwikkelstrategie. Uitgangspunt bleef de realisatie van een toekomstig collectief net, met als tussenfase de decentrale aanpak.

Vanaf eind 2022 zijn op basis van deze strategie diverse potentiële grote klanten benaderd en is er zelfs, waar gewenst, een aanbod neergelegd. Ook deze strategie is uiteindelijk gestrand op met name het ontbreken van voldoende concreet commitment. Daardoor raakte ook het uitgangspunt om op termijn toch nog te komen tot een collectief net uit zicht.

Aanvullende factoren

Naast bovenstaande factoren zijn er nog een aantal andere aspecten die een rol hebben gespeeld bij de besluiten van de Stuurgroep, namelijk.

- De brief van minister Jetten om gemeenten te verplichten toekomstig een meerderheidsbelang te nemen in de infrastructuur van warmtenetten.
- De afwachtende (terughoudende) houding van commerciële ontwikkelaars van warmtenetten naar aanleiding van genoemde brief in relatie tot het (verder) ontwikkelen van warmtenetten.
- De hoge kapitaalbehoefte en de grote financiële risico's die gemeenten lopen bij de door de minister toebedachte rol en insteek.
- Het op dit moment ontbreken van voldoende expertise bij gemeenten om die rol op te nemen c.q. het financieel risico in te schatten dan wel de kapitaalbehoefte te kunnen dekken.
- De onzekere ontwikkelingen in relatie tot de nieuwe warmtewetgeving (Wcw) met betrekking tot de publieke betrokkenheid (warmtebedrijf-meerderheidsbelang), tariefstelling, positie ACM, publieke uitvoeringscapaciteit en kapitaalbehoefte, etc. In feite de discussie over verantwoordelijkheden, bevoegdheden, capaciteit en middelen.

De situatie in de gemeente Roermond is niet uniek

De hiervoor genoemde factoren en aspecten zijn niet specifiek of uniek voor Roermond. Analyse (juni 2023) van de door de Rijksoverheid geïnitieerde proeftuinen aardgasvrije wijken (67 in 3 tranches,

Roermond in 2020 in tranche 2) levert op dat slechts een handvol projecten tot concrete resultaten leiden waarbij woningen vrijkomen van het aardgas door aansluiting op een warmtenet. Daar waar de overheid minimaal (mede)eigenaar is van de bron en of uitbreiding van bestaande netten plaatsvindt zijn er tot nu toe enige successen geboekt. Enkele voorbeelden van proeftuinen zijn:

- Rotterdam, wijk Bospolder-Tussendijken, uitbreiding bestaand net stadsverwarming, bron restwarmte industrie, doel 1604 woningen aardgasvrij maken, gerealiseerd 360 woningen.
- Amsterdam, wijk Van der Pekbuurt, bron AVI Amsterdam, doel 827 woningen aardgasvrij maken, gerealiseerd 85 woningen.
- Tilburg, wijk Quirijnstok, bron Amercentrale, doel uitbreiding bestaand net om 1987 woningen aardgasvrij te maken, gerealiseerd 256 woningen (bestaand net), nu focus voor de resterende woningen op aardgasvrij-ready maken en in toekomst aardgasvrij.
- Purmerend, wijk Overwhere, bron bestaande biomassacentrale, doel 1231 woningen aardgasvrij, gerealiseerd 432 woningen, project in uitvoering.

In Roermond is de gemeente geen (mede)eigenaar en is er geen sprake van een uitbreiding van een al bestaand net. Het Roermondse project startte dus op basis van een volledige nul-situatie. In ons project SER is Smurfit Kappa Roermond Papier de eigenaar van de bron, de gemeente heeft daarop geen invloed, niet op de ontwikkeling daarvan en evenmin bijvoorbeeld op de leveringszekerheid daaruit. Zo hebben we als gemeente dus evenmin invloed op bijvoorbeeld het streven (en eventueel de verplichting) van en voor Smurfit Kappa om de eigen energiebehoefte te reduceren c.q. de warmte intern beter in te zetten. Factoren die vervolgens weer bepalend zijn op de kwaliteit (lees temperatuur) en het volume van de restwarmtelevering. Dit geeft aan hoe complex het is om op basis van een, in ons geval, volledige nul-situatie een warmtenet te realiseren en de kans van slagen daarvan.

Bovenstaande factoren waren argumenten voor het, met instemming van de Stuurgroep partners, laten expireren van de Ontwikkelovereenkomst per 31 maart 2023 en het daardoor van rechtswege beëindigen van die overeenkomst.

Kort samengevat: de tijd is in principe (nog) niet rijp voor een collectief warmtenet in Roermond op basis van het project SER. Dat geldt ook voor de alternatieve strategie in haar koppeling aan het project SER.

Kanttekeningen en risico's

Het besluit om te stoppen met het project heeft als gevolgen dat:

- de door de gemeente in 2020 ontvangen Rijksbijdrage op basis van de aanvraag Proeftuinen aardgasvrije wijken (PAW) teruggestort moet worden op rekening van het Ministerie van BZK;
- de in 2023 ontvangen provinciale subsidie t.b.v. de ingehuurde projectleider SER (deels) teruggestort moet worden op rekening van de provincie;
- de aan het SER gelieerde potentiële (voormalige) klanten en de partijen met wie een Head of Agreement (HoA) is afgesloten geïnformeerd moeten worden over het beëindigen van het project. Laatstgenoemde overeenkomsten zijn overigens ook van rechtswege geëxpireerd per 31 maart 2023.
- het beëindigen van het project kan negatieve publiciteit in de (landelijke) media genereren.

Financiële gevolgen

Vanuit financieel advies adviseren wij positief op dit voorstel.

In het kader van het project SER zijn er drie geldstromen te onderkennen.

Gemeentelijke bijdrage

Alle 3 de partners (gemeente, Enpuls en provincie) hebben in het verleden elk € 150.000 gestort ten behoeve van de uitvoering van het SER. Van deze € 450.000 resteert nog € 137.606,68 volgens opgave van Enpuls op 30 oktober 2023, welke vervolgens verdeeld wordt over de 3 partijen. Voor Roermond komt dit neer op € 45.868,89. Deze incidentele baat wordt ten gunste van kostenplaats 62306 (duurzaamheid) verantwoord.

PAW bijdrage

Ter dekking van de onrendabele top is in 2020 bij beschikking een Rijksbijdrage proeftuin aardgasvrije wijken (PAW bijdrage) ontvangen ter hoogte van € 4.969.000. Tot en met 2022 is € 46.422 uitgegeven, en middels de SiSa verantwoord naar het rijk. In 2023 zijn er nog geen kosten geboekt. De verantwoording hierover vindt wederom plaats via de SiSa bij de jaarstukken 2023. Hierbij zal tevens aangegeven worden dat het de eindverantwoording betreft. Dit impliceert dat het restant terugbetaald moet worden aan het Ministerie van BZK. Zoals gebruikelijk worden de niet uitgegeven middelen van SPUK's op de balans geboekt, hetgeen betekent dat dit géén financieel effect heeft voor de gemeente Roermond. De verwachting is dat het reeds bestede deel niet terugbetaald hoeft te worden. De gemaakte kosten betreffen projectgebonden proceskosten die ook passen binnen het doel van de PAW als kennis en leerprogramma.

Provinciale subsidie

Op de ontvangen provinciale subsidie, ad € 65.000 ten behoeve van de ingehuurd projectleider SER, hebben nog geen uitgaven plaatsgevonden. De beperkte kosten voor deze projectleider, worden verantwoord óf ten laste van de PAW bijdrage dan wel de ontvangen provinciale subsidie. Interne afstemming hierover moet nog plaatsvinden. Het volledige of gedeeltelijke bedrag zal dan ook zonder financieel effect voor de gemeente Roermond terug overgemaakt worden naar de provincie Limburg.

Communicatie en participatie

Alle HOA partners worden geïnformeerd over dit besluit via een brief. Tevens worden de bewoners in de wijk Tegelarijeveld geïnformeerd over de afloop van dit project. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de huurders van de woningcorporaties en particuliere eigenaren c.q. huurders van particuliere verhuurders. De woningcorporaties ontvangen de brief met het verzoek deze te communiceren met hun huurders. De rest ontvangt een individuele brief op adres. Wij geven u in overweging om, na verzending van de brieven een nieuwsbericht over het stoppen van het project (na verspreiding van de brieven) op de gemeentelijke website te plaatsen om zo de informatie publiekelijk kenbaar te maken. Omdat er de afgelopen periode weinig publiekelijke aandacht besteed is, adviseren we geen persbericht te versturen. Na het informeren van de raad middels en RIB, kunnen persvragen beantwoord worden door de gemeente. Er zijn voldoende redenen en afwegingen om het besluit te kunnen toelichten.

Interne evaluatie

Intern zal er nog een evaluatie plaatsvinden van onder andere onze deelname aan het project, de rol van de gemeente daarin en de te destilleren leerpunten daaruit.

Advies bedrijfsvoering (Communicatie, Financiën, HR, I&S, Juridisch)

Financiële paragraaf: akkoord.

Communicatieparagraaf: akkoord.

Juridische Zaken is akkoord met het voorstel. De gevolgen van het expireren van de Ontwikkelovereenkomst en de HoA's en daarmee het beëindigen van het project zijn in het vorenstaande voldoende beschreven.

Bedrijfsvoering subsidies: akkoord.

Publicatiedatum voorstel

Reguliere procedure.

Bijlagen

1. Raadsinformatiebrief.